

Publicat el 31-10-2004 a "Levante - EMV".

"Art. 1.3.- La Comunitat Valenciana té com a objecte el reforçament de la democràcia i la garantia de la participació de tots els ciutadans en la realització dels fins d'aquesta"; "Art. 2.- ...correspon a la Generalitat Valenciana, en l'àmbit de les seues competències,...fomentar el desenvolupament de les peculiaritats del Poble Valencià i facilitar la participació dels valencians en la vida política, econòmica, cultural i social" ESTATUT D'AUTONOMIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Desprotegit el patrimoni, menyspreada la ciutadania

Josep Maria Sancho i Carreres *

No em fa cap gràcia remetre-vos, esforçats lectors i lectores, a un article publicat fa gairebé un any (**'INDI-GESTIONS' PATRIMONIALS**, 07/12/03) i actualment consultable a la pàgina www.terracritica.org, però vistes les lloances d'una ajustada majoria dels jutges, amb el president de la Sala Contenciós-Administrativa **José Díaz** al front, sobre la controvertida *Avinguda de Barberà a la Mar pel Cabanyal*, sembla que em vaig quedar curt en aquella ocasió i no és cas de repetir-me ara.

La ciutadania que s'oposa activament contra aquest projecte i, cal dir-ho, també els arquitectes i urbanistes especialitzats en matèria de patrimoni escrupolosos en fer una lectura sense equívocs de l'esperit i la lletra de la legislació protectora, ens hem quedat bocabadats pel pronunciament judicial. Els precedents de jurisprudència i les cauteles de paralització fetes per l'alt tribunal valencià, no permetien albirar que a l'hora de la veritat, decidís avançar de bon tros i per la banda *lliberal*, al mateix Consell, que conscient de la seua arriscada laxitud sobre el compliment de la Llei, estava teixint la xarxa salvadora d'una modificació.

Corrien rumors, des de fa mesos, sobre el decantament negatiu a l'Avinguda per part del jutge encarregat i sobre l'aturada estratègica del lliurament de la sentència. La impossibilitat de retardar-ho més, hauria obligat a una forçada benedicció del projecte de l'Alcaldessa i a la reconversió 'in extremis' d'aquella tesi en vot particular (11 contra 8). Ni primàcia proteccionista en casos de dubte, ni via de recurs (malgrat això, el Suprem dirà). Tothom perplex. El partit del govern no acabava de creure's que comptés en la magistratura amb uns puntals tan ajustables, fermes i efectius com se li han revelat en la pràctica.

El farciment tècnic de la sentència s'ha reblit amb la dubtosa autoritat d'un mestre de l'escola cínica, tan volguda pel quefer polític en la matèria. No tractant-se d'un poca-solta, ¿com s'autoqualifica qui presumeix d'ulls de linx -o millor de falcó, per això de dominar les altures, no malpenseu- quan assegura que amb l'Avinguda, tothom podrà albirar les ones de la Mediterrània des dels Vivers? Si més no, ¿com podria declarar, sense cap rubor per l'enganyifa, que el projecte d'Avinguda *'forma part de l'estructura urbana del Cabanyal-Canyamelar'*, o que aquesta actualment *'és inintel·ligible, mancada d'explicació i definició si es fa abstracció'* d'aquella?

Però els magistrats, per comptes de negar-li el crèdit a qui confon o exhibeix tan estranyes limitacions intel·lectuals, recal·len en la seua calculada buidor: obvien les evidents regles de conformació històrica -lineal i per capes, sobre una cinta dunar- d'aquests nuclis costaners i neguen la caracterització i vigència d'un teixit, parcel·lació i edificació, ben singulars i aliens a la traça d'un projecte de passeig nascut des de València per aplegar-se "*al Cabanyal*" (vertader títol original) i no "*al Mar*", com tan tendenciosament s'assevera. En conseqüència, tot i que reconeixen l'alteració urbana, menyspreen les particularitats que van determinar un reconeixement de vàlua del màxim nivell -la declaració de Bé d'Interès Cultural-, i la presenten com una millora amb l'adob d'afirmacions sense base, tòpics i judicis de valor, transposicions professionals d'arquitecte en mal jutge i de magistrats en urbanistes dolents.

Amb aquest panorama, sembla curiós que als tècnics de patrimoni no se'ns haja permès fer cap rèplica o aclariment. Podríem haver-los plantejat unes preguntes bàsiques que, dins dels criteris i determinacions legals, resulten adients per a encaixar una correcta planificació urbanístico-patrimonial:

1a. atés que el reconeixement de BIC té significació supralocal i s'ha produït després de la redacció del PGOU de 1988, i ateses les obligacions revisores del planejament que això comporta (art. 34.1), ¿es pot mantenir que travessar el Cabanyal *'és objectiu irrenunciable'* del planejament municipal?. Evidentment no, ja que segons es reconeix, això afectarà irreversiblement a l'estructura urbana i arquitectònica que el caracteritza.

2a. atés que la Llei exigeix proveir al Bé -l'Eixample del Cabanyal- d'un Pla Especial de Protecció (art. 34.2) al servei de la preservació i potenciació dels seus valors característics, i amb aquesta finalitat dóna unes pautes d'obligació *'es mantindrà'*, diu l'art. 39.2.a)-, ¿s'ha de procurar al màxim possible preservar i potenciar l'estructura urbana i arquitectònica del Conjunt i les característiques generals de l'ambient i de la silueta paisatgística? Evidentment sí, amb totes les armes que la planificació permeta emprar i que han estat contrastades en tantes i tantes àrees protegides.

3a. atés que el mateix precepte prohibeix explícitament *'no es permetran'*, diu- les *'modificacions d'alineacions, alteracions de l'edificabilitat, parcel·lacions o agregacions d'immobles, llevat que contribuïsquen a la millor conservació general del conjunt'*, ¿es pot entendre que són lícites totes les modificacions si es justifiquen com a millora general? Evidentment no, sols les imprescindibles per a la pròpia conservació i millora dels valors del conjunt, és a dir, amb la proscripció de les servituds evitables que el puguen menystenir, doncs es tracta d'una possibilitat excepcional inserida en la determinació conservacionista del precepte.

4a. atés el resultat de les preguntes anteriors, ¿és possible plantejar altres models de planificació que no impliquen les afeccions de l'actualment proposat? Sí, evidentment, sí. Per a l'àrea declarada, per a la seua relació íntima amb els nuclis històrics d'on nasqué i amb les expansions que després ha tingut, i també per a l'articulació mútuament enriquidora i

respectuosa amb el continu urbà d'allò que avui s'entén com a Ciutat de València. Sols és qüestió de partir de la premissa patrimonial com un tresor i no com una rèmor, i posar-s'hi. Fins i tot l'urbanista **Escribano** sabia fer-ho si el client li ho demanés.

Però s'ha defugit aquest camí per massa 'recte': porta al xoc frontal contra una empenta política que, en personalitzar-se, ja no admet cap retirada. Un entestament que, en altres àmbits urbanístics podria veure's com una opció, igualment objectable però segurament legítima en termes democràtics: no si es tracta d'un BIC. Més valia desposseir-lo d'eixe reconeixement que no buidar de sentit tantes paraules: les de la disciplina tècnica de l'urbanisme i del patrimoni, les de la Llei i de la seua administració, en definitiva, les de la confiança de la ciutadania en la democràcia i en les institucions d'autogovern.

* Arquitecte-Urbanista, especialitzat en patrimoni arquitectònic

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>